

Angående utvidgning av grisproduktion av Råbelöf godsförvaltning AB

Naturskyddsföreningen har mottagit inbjudan att delta i samråd kring utvidgning av grisproduktion av Råbelöf godsförvaltning AB. Med anledning av det önskar vi framföra några synpunkter.

Som ansökan ser ut nu, kommer vi att avstyra en kommande ansökan om tillstånd till utvidgning.

Sammanfattning:

1. Inom jordbruket måste utsläppen minska och kolinlagringen öka. Forskning pekar tydligt ut att samhället behöver minska konsumtionen och produktionen av bland annat konventionellt griskött - särskilt när denna produktion sker med konventionellt foder som bas. Därför är vi mycket kritiska till alla utvidgningar av konventionell grisproduktion.
2. Råbelöfssjön skulle bli ännu mera näringsbelastad, vilket går mot de nationella miljömålen. Tvärtom behövs en kraftig minskning av näringstillförsel. Algblomningar gör det farligt att bada. Råbelöfssjön är viktigt för rekreation.

Fördjupning

1. Angående livsmedelssystemet.

Livsmedelssystemet är komplext och därför vill vi förtydliga sammanhangen:

Konventionell grisproduktion innebär ineffektiv nyttjande av åkermark pga att det leder till ökade utsläpp per kg humanföda.

Den åkermark som går åt för att producera djurfoder kunde i stället ha använts för att odla livsmedel direkt till humanföda. En stor andel av energin går förlorad vid djurens matsmältning. Livsmedel med hög halt av högvärdigt protein produceras yteffektivare genom odling av baljväxter (trindsäd) till humanföda.

Elin Röös et al. (2022) vid SLU skriver i "Minskad klimatpåverkan med vallfoder till gris – beräkning av klimatavtrycket ur ett livscykelperspektiv":

“Klimatpåverkan från svenskt konventionellt griskött uppgår till cirka 2,5 kg CO₂e per kg slaktvikt vid gårdsgrind (Moberg et al., 2019; Zira et al., 2021). Utsläppen domineras av emissioner förknippade med produktion av foder (54 procent) och utsläpp från stallgödselhantering (36 procent) (Landqvist et al., 2020).”

samt:

“En annan aspekt vad gäller grisproduktionen är att grisfodret till största del utgörs av grödor som spannmål och trindsäd som skulle kunna ätas direkt av människan, till skillnad från idisslarna vars foder domineras av vallfoder. Det är betydligt mer

effektivt för människor att konsumera dessa grödor direkt eftersom en stor del av energin och proteinet inte ansätts i grisens ätliga delar utan går förlorade i de metaboliska processer som krävs för grisens fodermältning (Ritchie et al., 2018). I Sverige utgörs endast cirka 10 procent av grisens foder (räknat i torrsubstans) av restprodukter från till exempel mejeri och etanolproduktion (Landquist et al., 2020). Det mesta av den spannmål som används som foder håller en kvalitet som gör det ätligt för människor (Tillgren, 2021). Grisproduktionen bidrar således till en konkurrens mellan mat och foder, så kallad 'feed-food competition' (van Zanten et al., 2016). Vidare är växtföljderna på grisgårdar ofta ensidiga eftersom grisfoder domineras av spannmål (Karlsson et al., 2022) och beroende av betydande mängder mineralgödsel och växtskyddsmedel (Tripathi et al., 2020)."

Samrådsunderlaget är en partsinlaga

I samrådsunderlaget står att "Sveriges livsmedelsproduktion uppgår till ca 50 % av landets behov". Det framgår däremot inte att vi har 82 % självförsörjningsgrad av svinkött (Jordbruksverkets statistik för 2023) och heller inte att köttkonsumtionen ökat med ca 65 % sedan år 1960 (Jordbruksverket, sammanställning för åren 1960 - 2018). Det framgår heller inte att Nordiska ministerrådets (NMR) rekommendationer (2023) ur hälsosynpunkt avråder från mer än 350 g rött kött/vuxen och vecka men att rekommendationen ur miljösynpunkt är att man bör äta avsevärt mindre än 350 g rött kött per vecka. (I begreppet rött kött inkluderas griskött.) Denna siffra ska jämföras med svenskens konsumtion av rött kött ligger på 90 g per person och dag (Harwatt et al, 2023; använd i underlaget till NMR 2023) dvs 630 g per vecka. Det är alltså ett samhällsintresse att få ned svenskens konsumtion av rött kött till hälften av dagens. Mot bakgrund av detta anser vi, tvärtemot vad som antyds i samrådsunderlaget, att det är ett nationellt intresse att vi snarast halverar svensk grisköttskonsumtion. Då behövs ingen ökad svensk produktion för att vara självförsörjande. Att som Råbelöf gör, hävda att deras investering för att dubblera sin svinproduktion, skulle vara av nationellt och säkerhetsmässigt intresse tycks för oss vara en lätt genomskådad partsinlaga.

Världssvälten motverkas inte av grisproduktion - den förvärras!

I samrådsunderlaget står att "vi har en särskild plikt att medverka till en lösning av denna uppgift" och denna uppgift syftar då tillbaka till en tidigare uppgift att det globala behovet av livsmedel kommer att öka med 40 % till 2050. Vi vill bestämt hävda att världssvälten inte motverkas av att svensk grisproduktion ökar. De som svälter har inte tillgång till denna produkt och deras lokala matprodukter blir inte billigare eller fler, för att svensk produktion av gris ökar. Tvärtom ökar de globala livsmedelspriserna på t ex spannmål på grund av en ökad grisproduktion i världen, vilket direkt ökar hungersnöden i flera länder i Afrika som är helt beroende av spannmålsimport för att motverka hungersnöd. Denna situation förvärrades av Ukrainakriget. Ökad svensk konventionell grisköttproduktion leder till ökade globala utsläpp per kg humanföda, en minskad yteffektiv användning av åkermark och det leder till global uppvärmning som i sin tur leder till minskade skördar och eliminerad jordbruksmark närmare ekvatorn. Klimatförändringarna slår hårt mot de fattigastes livsvillkor och det är vi i västvärlden som främst orsakar dem och som har de bästa möjligheterna att begränsa dem. Folk i andra länder kommer att tvingas bli klimatflyktingar för att det inte längre går att odla. Även skörden i Sverige påverkas redan genom global uppvärmning. Medeltemperaturen höjs men extremväder är en påtaglig verklighet för Sveriges bönder: torra och översvämning, skyfall, hagel och vindskador ökar. I IPCC-rapporten Climate Change and

Land från 2019 pekas efterfrågan på animaliska produkter ut som en viktig orsak till att det globala livsmedelssystemet sätts under press. En siffra som exemplifierar detta är att om alla på jorden hade en "väst-diet" med avseende på köttintag skulle arealbehovet för mat 14-faldigas. Rapporten pekar ut anpassning av dieten som en av tre viktiga åtgärder för att minska de landbaserade antropogena CO₂-e-utsläppen (s.k. AFOLU som står för Agriculture, Forestry and Other Land use).

Världssvälten drivs även av andra faktorer

Det är viktigt att förstå att världssvälten inte drivs enbart av brist på mat - utan av snedfördelning av mat och resurser och västvärldens orättvisa utnyttjande av fattiga länder. Detta blir extra tydligt i det faktum att över 1 miljard människor enligt läkartidningen är kraftigt överviktiga (har fetma) medan ungefär lika många är undernärda. i allt är hela 30% av Jordens befolkning överviktiga.

Vi invänder starkt mot att det i samrådsunderlaget hävdas att ökad svinköttsproduktion på Råbelöf skulle bidra till att förbättra den globala livsmedelsförsörjningen och anser att sådana formuleringar inte kan ha ett annat syfte än att förvilliga läsarna

2. Råbelöfsjön - näringspåverkan

Näringspåverkan skulle öka vid en utvidgad produktion. Vi är starkt emot ytterligare näringstillförsel till Råbelöfssjön inklusive tillflöden. Råbelöfssjön påverkas redan i dagsläget för mycket t ex så att algbloomningar uppstår och gör det farligt för allmänheten att bada. Sjön används för rekreation och bad av bl a tätorterna Balsby, Österslöv. Naturen i sjön skulle påverkas negativt och vi anser att man skulle motverka det nationella miljömålet om Levande sjöar och vattendrag.

Tvärtom behövs näringsbelastningen minska!

Av dessa anledningar kommer vi därför , såsom ansökan ser ut nu, att avstyrka en kommande ansökan om tillstånd till utvidgning.

Vi hoppas och önskar att länsstyrelsen kan ta till sig av dessa allvarliga ord och ta med dessa perspektiv i bedömningen.